

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőségi szállás
külső szénutca Sikóház, 36 számmal.

Előfizetheti Kolozsvárt Stein János úr középüzei könyvkereskedésében, valamint a
szerkesztőségénél; vidékről minden postahivatalnál. Előfizetési díj félévre 6 pf. évnegyedre 3 pf.

Hirdetések 10 p. kr. beiktatási bélyeg díj,
s minden négyhasábos egy sor után 4 p. kr.-nak Stein kö-
zépüzei kereskedésbe beküldése mellett kiadatnak.

Közlemény az erdélyi muzeum-egyleti ajánlatok iránt.

XXXVIII.

339

1505. Gr. Nemes Ábrahám	2,000 pf
1506. Gr. Lázár Dénes	500 „
1507. Gr. Dégenfeld Pál	200 „
1508. idős Zathureczky István ur	400 „
1509. Dániel Imre ur	100 „
1510. Jakab Bogdán ur	100 „
1511. Hatszegen tartott tánczvizgalom jövedelme	300 „
1512. Miksa István ur és fia Móricz	100 „
1513. Bálinth Mózes ur	100 „
1514. Gr. Toldi Lőrinczné egy rend részv.	5 „
1515. Pelei József ur egy rendes részvénny	5 „
1516. Nagy János ur egy rendes részvénny	5 „
1517. Péchy István ur egy rendes részv.	5 „
1518. Móricz József ur egy rend. részv.	5 „
1519. Alberti Áron ur, nagy-ajtai bíró, egy r. r.	5 „
1520. Dánffy Károly ur egy rendes részv.	5 „
1521. Fogarasi Antal ur két rendes részv.	10 „
1522. Károlyfejevári casino két rend. r.	10 „
1523. Publig József ur egy r. r.	5 „
1524. János István ur egy antik metszetű táj- kép-pípiát, melyen Hunyady János nádorfejevári harca és győzelme van ábrázolva és egy r. r.	5 „
1525. Elek Károly ur egy rendes részv.	5 „
1526. Andrási István ur egyszer mind.	50 „
1527. Pestről egy névtelen egyszerű mind.	20 „
1528. Bora Károly 50 dr. régi pénzt.	„
1529. Zilah város tanácsa Robert Károly és I. Lajos korabeli Zilahon talált ezüst érmét.	5 „
1530. Id. Vajdasdi János ur egy rend részv.	5 „
1531. Topler Károly cs. kir. kerületi biztos ur egy rendes részvénny	5 „
1532. Id. Topler Antal ur három darab régi ezüst érmét és egyszer mindenkorra	5 „
1533. Dálnoki Veres Sándor ur egyszer mind.	4 „
1534. Török József iskolatanító négy darab régí könyvet.	„

(Folytatjuk.)

A TAGOSÍTÁSRÓL.

A látható és láthatatlan világban folytonos átalakulás, folytonos művelete egy titkos erőnek uralkodik; mely ellenállhatatlanul, s az emberi ész körét felülhaladó módon teremt, alakít, ront, pusztít, hogy újabb meg újabb lények és tárgyak előállítására szükségelt anyagot nyerjen. Ezen metaphysicalis természeti erő tulajdona, némi-

leg közös a föld legnemesebb azaz legönhittebb, lakosával, az emberrel is, annyiban, hogy a körében történő változatok és események alakítása és alakulására, actív vagy passív akarattal és befolyással bír.

Ily nemű titkos erő irta ki hajdan Ádámot és Évát a paradicsom élve, kényelmei, s puhasági börtönéből a szegény, de szabad világba; ezen erő kényszerítette a vad nomád életét civilizációra; ez nyomta le és fel ellenállhatan erővel, a középkori népeket a szerent, a mint egyiknek vagy másiknak több attractionis ereje, kedvezőbb körülményei voltak átalakulási vagy átalakítási helyzet elfoglalására.

Hosszas küzdelmek, s ingadozás után alapulhatott és állandósulhatott meg nyugaton a civilisatio focusa, mely mint a nap, vonzerejével kezdett hatni minden irányban, s a föld mindenemű teremtményeire, ellenállhatatlanul. — Az eleven, fogékony, test és lélekben erős népfajok hamarabb érkeztek ezen fényes középpont körébe, mely multjokat elégette ugyan, de jövőjük elébe kioltatlan világot gyújtott.

A titkos természeti erő, melyet én ezuttal alakítási és alakulási erőnek nevezek, működött akkor is és működik most is az emberekben, és nem engedni nyugodni, megpihenni őket egyénenként úgy mint testületileg; ezen erő kergette és kergeti most is keletre nyugatra az egyes népfajokat, bámulatos hasonlatosságban az úgy nevezett okatlan állatokkal, melyekről általában tapasztalhatni, miszerént minden forgó testen ellen irányú haladást tanusítanak, — ezen erő teremtette a szellemi és anyagi kincsek számíthatatlan halmazát, — rendszeresítette a tudományokat, tökélyesítette, idomította az anyagi és szellemi intézkvények befolyását az emberi életre, s öszverontotta a szögletelességek durva merészségét, miként a folyam által ragadtott köveknél történik.

Alakítani és alakulni tehát az élet oka, következménye és feladata. — Az embereknek kevés része alakít, (actív), a nagyobb rész alakul (passív), s ezen viszony arányos öszveható működése szülhet csak oly nemű eredményt, melynek maradandósága biztosítva van magában és maga által.

Gondolom, hogy természetszerűleg ezen működési körfolyam alapította, tartotta, és fogja mindvégig fenntartani az aristocratiát; legyen az születés, pénz, tekintély, vagy bármily czim alá rejtve.

Alakítunk és alakulunk tehát, s ezen két tényezőnek természetszerű eredményeül tekinthetjük azon gyors elő-

törő igyekezetet, mely jelen korszakunk alatt, hazánk és nemzetünk körében, mind a szellemi, mind az anyagi téren határozott irányt vett fel; s számtalan gátokon keresztül törve, magasabb számítások alapjává teremtette magát.

Ezuttal — mint a cikk czímje is mutatja — csakis anyagi alakításunk, vagy alakulásunk egyik kis, de mégis nagy fontosságu tényezőjéről, a tagosításról szölk.

Számtalan uton nyilatkoztak ugyan már hírlapi s hírlap-kivüli tanácsok, felvilágosítások, polemialis viták a tagosításról, elannyira, hogy az egész ügyet szintugy kicsepelt szalmának lehetne tekinteni, mely fáradságot nem érdemel; de véleményem szerint ily nagy fontosságu és jövőjü tárgy, mely a hozzákötött egyéni s állami érdekeknek, nem kis középpontját képezi, s melynek számtalan lateralis körülményei vannak, s melyet a Carthaginem de-landam esse censeo, mintájára, sohasem lehetne eléggé és elégszer indokolva tárgyalni, mindig megérdemli, hogy addig sarkaljuk, üssük, verjük, míg valahára rendes alakját felveendi, annyival inkább, hogy a tagosítás m. kormányunk böles praeliminaris intézkedése nyomán, legalább indítványilag, a nép minden osztályainál nem sokára elfogadási pontra jut, tehát a gyakorlati kivitel és alkalmazás akadályait előre egyengetni, köteleességszerű feladata minden honpolgárnak.

Tagosítani annyit tésszen, mint: a szerte-szórta fekvő birtokot, jelen viszonyaink között, úgy szölvá — csak birtokjogot — concentrálni, azaz tulajdonunkká tenni; mert valódi tulajdonnak nem azt lehet okserüleg nevezni, a mit csakis eladhat valaki pénzért, hanem azt — a földbirtokot — melyet saját belátásunk, hanyag vagy igyekvő természetünk nyomán, bármily számítás alapon tésszésünk szerint is úgy használhatunk, hogy működési — szorgalmi vagy hanyagsági — instinckciónk által senkinek, semminemű kárt ne okozhassunk, s viszonyosan nekünk se mások, — miután nagyon kíváncsok mostani körülményeink közt azon erkölcsi szabálynak, „senkivel se tedd azt, a mit nem szeretnél, hogy mások is tegyenek veled“ ily forma módosítása: „Senkivel se tehessd azt, a mit szeretnél, hogy mások se tehessenek veled.“ — Az emberi gyengeségek korlátokat igényelnek mindig, ha szabályoztatni szükségeltetnek.

Tagosítani annyit tésszen, mint: néhány száz vagy ezer barázda (parcella határ-vonal) helyett négyet — csupán négyet — gondozni és tartani fenn, azon nagyszámu természeti és természet-kivüli erőszakos té-

TANULMÁNYOK A SZABADBAN.*)

K. . . . a. Jun. 13. 1857.

I.

Minden nyugodt, minden olyan a nagy természetben mint tegnap volt, csak egyedül az ember, kinek Isten nyugodalmára egyetlen fiát földre küldé, hogy hitében erősítse, kinek akaratát oly láthatólag és érthetőleg kinyilatkoztatta; nyugtalan és háborog. hitetlen és fél.

Mi küönbség van ma és más napok között? avagy a nap ma nem úgy kelt-e és áldozott le, mint tegnap, nem éppen úgy hozta-e meg a reggel a serdülő fejlődés pirját, mint az esta mulandóság halvány sárgáját.

A nap lealdozott, az esti szöllő a fák lombjait megrezgeté, hogy a nyugvó természet estimáját susogják; a levegő éneklő lakói még egyszer fölcsaltanak, mint egy számba véve magokat, míg végre az esthang kongása az okos élőlények imájával zárta be a kis föld e rövid napját — s nem volt-e ez ma is úgy, mint máskor? De a láthatár behomályosult az imént, csak alig látszott felhő-foltok óriásokká tornyosultak, a villám cikázó be-tükkel hirdeti a teremű hatalmát, míg a messze dörgés moraja a mindenség e hatalom előtti meghajlását vízhangozza, s a még csak most esti szöllő már szöllő alakul, hogy percz mulva vi-harrá váljon; a századok küzdelmeinek ellentállott cser derekában hajolt meg, hogy a vihar dühének áldozata gyanánt ketté törjék; az ivadéktól ivadékozott felnőni és meghalni látott fényő nem hajolva meg a vihar hatalmának, dacolva azzal, gyökereitől fordult ki évtizedeknek át birt tápláló helyéből; — a madarak beljebb bujtak a lombok közé s a rengeteg vadai barlangjaik legmélyebb zugában kerestek menhelyet; minden meghajolt, de nyugodtan a teremű akaratának, egyedül az ember volt nyugtalan és háborgott, volt kishitű és félt:

*) Egy főrangú hazánkfia, kinek phantasticus tollát eddig csak berlini s augsburgi lapokból ismertük, ezen érdekes cikkek ozzattal nyújt nyilvános biztosítást, hogy szép ismereteit nemzeti irodalmunk terén is hasznosítandja. Idvezeljük e téren a nemes grófot. Szerk.

Félt a világvégétől, félt a megsemmisüléstől! Mit félsz ember, hogy véged lesz? ha az ég kárpítja meg-hasad s a vihar zúgása közé bé-bécsattanó mennykő morajában e föld elmúlik; mit siratsz, mit sajnálsz, hogy úgy félsz az élet végétől?

Boldog vagy talán, mert szeretsz és hiszsz, hogy viszont szeretettel, s reméled szerelmed tárgyát egykor birhatni; gondold meg, hogy jöhet a csalódás vagy a lehetetlenség és szíved megtört a valóságban!

Boldogtalan vagy, de reményed még el nem hagyott, s csak most mutat nyílt utat, hogy küzdelmeid teréről lelepve elégedett légy: hát ha mint levetett hulló csillag, csak példányul vagy kitűzve a gondviseléstől, hogy miként kell tűrni, s reményed csak azért nem hagy el, hogy új erőt adjon új küzdelmekhez.

Akár melyik, légy boldog vagy boldogtalan, nem félhetsz a végtől, csak ott van nyugalom, ott van boldogság és elégedettség, hol nincs kezdet és véget s nem kell a remény.

Vagy talán félsz a megsemmisüléstől? oh, kicsinyhitűek, nézettek a nagy természetbe, a teremű e nyitott nagy könyvé-be, s szereztetek hitet, szereztetek bizodalmat; hisz lám a vi-har megszűnt, a lombok újra hálát zúgnak, a megszokott felle-gek közt a csillagok újra fénylenek, a zöld hegyormok felett a szűz hold ezüst fényében úszik, s az egész föld újra nyugodt, csendes hallgatagságában hirdetvén az urnak hatalmát.

Csak egyedül az ember nyugtalan, csak az ember hitetlen, mert fél.

Fél, hogy kicsinyhitűségeért lakolnia kell.

A mindenható Isten, ki megrázza a nagy természetet ha-talma jeléül, kinek legyen szavára e chásból rendlett, s ki be-lém ennek tudását önté, semmivé nem tesszen; s ha e föld el-mállik s a pompás boltozat összeomlik, átviszen egy jobb létre szeretete, hová nem vitszünk egyéb emléket, csak hogy sze-reltünk.

BÁLINTITT.

Történeti beszély,

Halmágyi Sándortól.

(Folytatás és vége.)

— Öcsém! az Is'en tartsa meg éltedet a hazának. Te nagy szölgálatot tettél az éjjel nemzedetnek, királyodnak — mondá az erdélyi vajda, erősen szorítva a vitézi kezét, mely éppen átadá a fekete zászlót. — Jó neved és személyes bátorságod nélkül, el-hidd, most pironkodva kellene írnom a jelentést Budára, hanem én se legyek becsületes ember, ha szörlő-szóra meg nem jelen-tem Lajos királynak, mint hoztad helyre a már-már elvesztett becsületet . . . meg én, megjelentem. . . Még azt is megírom, hogy mikor a tábor neved hallatára föllekesült, magam is úgy vettem, mintha égi segédelmet láttam volna áltad érkezni, s torkomszakadtából kiabálám: Bálint itt! Bálint itt! Hadd tudja meg a király is, hogy mi az igazi virtus, a mit fejedelmi jutu-lom illet.

— Minek az! — szölt Bálint vitéz. — Nem jutalomért tettem. Én magyar nemes vagyok, kinek legnagyobb jutalma az, ha úgy szolgálhatja hazáját, mint ősei hagyták. Valamint kirá-bolva érezném magamat, ha e jogtól megfosztanának, épp úgy megjutalmazva érzem magamat, hogy avval élhetek, s kardomat édes hazáért, édes nemzetemért forgathatom. Hadd legyen ez az én jutalmam, ha jutalmat érdemlek.

— Elfér még egyéb is a mellett. Meglásd, legjobban kíta-lálja a király, hogy mi illet téged.

— Ej, hagyjuk az egészet! — mondá az ezeres kapitány, kit túlszerénység mellett jó adag büszkeség is jellemzett. Mond-tam már, hogy nemes vagyok, s e mellett a szentgyörgyi domi-niumnak és vagy két rongyos erdélyi falunak ura. Mit kívánhat-nék többet? A király nem tud nekem ajándékot adni. Hadd ke-ressek én magamnak jutalmat evvel a karddal, ni!

*) Lásd Kolozsvári Közlöny 81-dik számát.

nyezőkkel szemben, melyek a személy s vagyonbátorsági biztosítékok, vagy törvények alkalmazását kijátszani, megsemmisíteni folytonos lesben állanak.

Tagosítani annyit tésszen, mint: a fennebbi utakon biztosítandó földbirtokot saját célunk, akaratunk, előhaladási vágyunk és képességünkkel arányban használni fel; miután független kezelés, csak is független birtokon eszközölhető, csak is független munkakörnek lehet sajátja. Ezen előny nagy fontossága, mezeigazdaszatunk reformjait illetőleg; mert azoknak alkalmazása és eredménye, csak is tagosított birtokon vezet célhoz; a jelenben divatozó abnormis gazdasági rendszer — azaz rendtelenség — a tagosítás által megszűnve, utat nyit a reformok felhasználásának és sikerének; a szorgalom, ész azaz alakító és alakuló képességgel bíró egyének tagosított birtokon fejthetik ki különmemű tulajdonait, s lehetnek viszonylagos befolyással a czélszerű reformokra; lehetnek példányai a kevésbé képes embereknek, s az előre biztosan feltehető anyagi előhaladás ingere által, a még tudatlan közép irányadói. A gazdasági reformok mind kivitell, mind eredmény tekintetében számítani tételeken alapulnak, tehát senki sem gondolhatja azt, hogy rendkívüli körülmények nélkül, csalódáshoz vezessenek.

Tagosítani annyit tésszen, mint: több ezer folytonosan potenciálisan növekedő birtok, birtokháborítás, osztály és parcella kijárási pernek rögtön nyakát szegni, s keletkeztetési alapjokat örök időben megsemmisíteni; tehát általa temételen időt és pénzt megkimélni, számtalan piros vérű embert kigyógyítani a patvaroskodás szenvedélyéből, s az által hasznosabb működési körre kényszeríteni.

Tagosítani annyit tésszen, mint: erkölcsileg és gyakorlatilag használható alapot adni a személy és vagyonbátorság törvényeinek; megszüntetni a praevariációkat s ebből folyó perecskék befolyását az egyéni nyugalomra, s az észszerű gazdaszat számára csendes, háborítatlan működési tért biztosítani. — Mindenesetre ez is nagy előny gazdaszatunkat illetőleg, s ki jelen időben a mezei élet bajait, vesződségeit tapasztalatilag ösmeri, tanum lehet arra nézve, hogy mostani birtokviszonyaink — nagyobb részint a fennebb említett okból — bármely gazdaszat képtelenné tesznek arra, hogy igyekezete és haladása sikerét biztos szemmel és eredménnyel intézhesse.

Tagosítani annyit tésszen, mint: a köz, műveletlen, s e miatt rossz gondolkodású és akaratú, könnyen bujtozható népet, jog és természet szerű fogalmak elsajátítására kényszeríteni; vele a tulajdon szentségét megősmértetni, a communisticus divateszméket — ezen életgyilkosokat — elfeledtetni; az állam czéljainak, a birtoki jognak tiszteletét biztosítani; mert valóban mind az egyéni érdekek, mind az állam belnyugalma ezen motívumokat, sine qua non, feltételezi.

Tagosítani annyit tésszen, mint: minden egyes birtokost vagy tulajdonost, az okszerű gazdaszat ösmeretére, gyakorlatára vezetni, s szintugy erkölcsileg — tehát fogyanatosan rákényszeríteni, hogy birtoktagját kitűnően mívelje, rendezze; s a minden községben bizonyosan kifejlődő vetély alatt alakulási szerepet vállaljon, s ez által képességét, ész és kivétel tekintetében, a közboldogság, haladás, szellem s anyagi érdekeink iránytűje után működtesse. Fájdalom! napjainkban kisszerű gondol-

latok között vagyunk kénytelenek látni és tapasztalni, hogy városaink, sőt falvaink bordélyházai szaporodnak, mert kelendőségük magas fokra hágott, szintugy mint a Megváltó sírjának szent városában; de ellenkező okból és eredménnyel. Nálunk a legnagyobb rész csak azért gyűjt, csikar jövedelmet fekvő birtokaiból, hogy orgialis élvekre költse el, véleményem szerint, meg lévén szorítva független, szabad munka köréltől a lélek vagy test, mint a folyam, ha gátot raknak elibe, más könnyebb utat keres, s feltarthatlanul rohan rajta el. — A tagosítás szabad, független munkapályát nyújt, s a vetély ösztönszerűleg hat, ingerel mindenkit az új élet megkezdésére. — Számtalan jeles képességű egyénünk lett már a mostani lethargiko apathialis helyzet áldozatjává; még többen szenvednek e betegségben, kiket megorvosolni tán! tán? csak is a tagosítás által eszközölendő, szabad működési tér elfoglalása fog. — Ezen valóban szomorú állapotot hazánk több részében utazva, mindenütt tapasztaltam; s lelektanilag is indokolhatnám, de ezuttal kegyes olvasóimra bízom, akaratjuk szerint átgondolni és betölteni a sorok közeit.

Tagosítani annyit tésszen, mint: újból alkotni, s megszüldárítani azon elgyengült kapcsolatot, mely néposztályok s nemzetiségek között, szerencsétlen s keserű emlékek események következtében megingatva volt. Ezen szent s hazánk boldog jövője mulhatlan feltételű kapcsoltság elgyengülése a birtokviszonyok szabályozatlan körülményeiből fejlődött res nulliusi, s communisticus ábrándok édes mérgének kifolyása volt, melyeknek megsemmisítélvel, a tagosítással a biláncot állandosultnak lehetend tekinteni.

Végül: tagosítani annyit tésszen, mint: a régi zavaros, peranyaggal tömött birtokviszonyokat, lehangoló befolyásaikkal együtt, teljesen eltörölni, megsemmisíteni. Egy leomlott czifra épület romjain vagy romjaiból újat, izlés, czélszerűség, s rendezés tekintetében kitűnőbbet, tartósabbat állítani fel. — Új életet, új működési kört, új jellemet adni hazánk alakjának, egyéneinek; feltámasztani halottaiból azon népet, mely hivatva van parádicsommá a laítani hegy és völgyeinket; azonmemzered, melynek szerepe őszhangzó, őszvefolyó, egyértelmű haladást biztosítani és jobb és szebb jövő felvirágoztatására.

Ily nagyfontosságú okai, s más felszámíthatlan következményei vannak és leendnek a tagosításnak.

Hitem szerint, mindnyájan ilyen alapon kellene gondolkoznunk róla; s a jövedelem felfokozása mellett, mélyebb, s veszélyesebb sebek kigyógyítását is összekötünk vele; mert minden orai halasztás kipótolhatlan szellemi és anyagi kárnak lehet és leend oka; s mert ha átlátandjuk az átalakulás — tagosítás — sürgető, fontos, szükségességét tán gyorsabban igyekeznünk legyőzni, vagy kiegyenlíteni a hátrányos akadályokat.

Ha a K. Közlöny t. cz. szerkesztősége megengedi*, jövő alkalommal a tagosítás kivethetőségi módjairól is szölok; s egy tagosítási tervet is közlendek, melyet M. Kook községi földbirtokosok, a közel kilátásban álló tagosítás felszerelése végett, közmegegyezés és vitatkozás után szerkesztettek.

szentkirályi GÁBOR.

*) Szives közremunkálása igen lekötelez.

Szerk.

— Az a kard legyen örökre emlékeztető! — kiálta fel Laczu egy gondolatlól fölleskélve. — dd ide csak azt, öcsém, egy kissé!

Ujlaki csodálkozva nyújtá át szabályját.

— Itt van!

— Jól van, öcsém; várj egy kissé. Hé! hadd jöjjen egy kópjagyártó az ő védő szerszámaival! — kiálta az erdélyi vajda, miatt gyönyörködve suhogtatta, vagy nézegette a kardot innen is túl is, s midőn frissen előtermelt egy ügyes tábori fegyverkövacs, átadta azt neki, parancsolván: — Nesze ez a kard, védő hamaritt előttünkavasára ezt. „Bálintitt. Anno Dni 1349.”

A parancsolat gyorsan teljesítvén, s a fővezér e szavakkal nyújtá vissza a súlyos kardot:

— Sokáig forgasd ezt még és forgassák becsülettel hozzád méltó unokák, kivánon!

Azzal sebesen megfordult és sátrába sietett. Meg volt hatva a derék férfiú, s maga Ujlaki, valamint mindazok, a kik a közelben tanui valának e jelenetnek, igen megindultak.

— Isten sokáig éltesse Lajos királyt és István vajdát! — kiálta Bálint, magasra emelve nevezetes kardját.

S szemei leirhatlan lelkesülettől ragyogtak. A legnemessebbül megjutalmazva érezte magát.

— Isten sokáig éltesse Lajos királyt, István vajdát és Ujlaki Nagy Bálintot! — viszhangzó ezer meg ezer torok

E perczben vágatva érkezett oda Wolfhárd; arca rendkívüli levereteltségre mutatott; lelkesen megrázta az ezeres kapitány kezét, aztán reszkeleg, érzékeny hangon mondá:

— Bocssád embereidet nyugalomra, Bálint! te pedig jer még egyszer és utoljára látni őt, mielőtt szép szemeit örökre lehunyá. Oh jer, jer, ne vesztegesd az időt!

— Wolfhárd... az égbe, kiről beszélsz te?

A dicsőség mámorá kábított el, különben eszedbe jutna tán kérdezni, hogy mi lett a szép signorából? — sugá amaz. — Norina haldozik. Nehéz sebet kapott. Mikor a nap egészen fel lesz jöve, ő már nem fog élni. De nem halhat meg, míg téged még egyszer nem lát.

Leirhatlan a hatás, mit e szavak hősünkre gyakoroltak; szemeiből kihalt a diadalérzet ragyogó fénye; búszkén fölemelt feje kebelére hanyaltott, s mintegy fásultan eresztette kardját hüvelyébe.

— Nincs hát e földön öröm, melyet a végzet ne irigyelne meg! Elborult napom, mielőtt feljöhettél volna, — sohajtá s aztán keserű bánással mondá: — Menjünk tehát temetni Vessz! hol van ő?

— Nézd ott! — viszhangzó Wolfhárd, azon irány felé mutatva, hol az olaszok váratlan támadásának legszomorubb nyomain maradtak.

Elgázolt sátrak, felforgatott, egymásba akadt vagy szétőredezett tábori szekerek rendetlen halma, elesettek hullái vagy sebesültek görnyedező alakjai tüntek fel ott.

A látvány nyomasztólóg hatott az ezeres kapitányra, lesütötte fejét s ugy követte szomorú felindulással a gyorsan siető német lovag lépteit.

Hamar oda érték.

Norina ott feküdt egy gyepes hanton, halvány arca az égfél volt fordítva, mely már derengeni kezdett a hajnali pirtól; kis keze hófehér kebelére volt tapasztva, hol mély halálos sebtátongott; töredezett tekintete a fehér sugarakat szóró hajnali csillagon csüngött, mely kialudni készült, s szomorú rengéssel süppadt lassanként el. Gyászos némaság terült el körülötte. A napégette, barna-piros arca alföldi menyecske, az ezeres kapitány csatlósának felesége is szótlanul térdelt mellette.

— Norina, kedves Norinám!... kiálta fel fájdalmas hangon Bálint, midőn őt megpillantá.

S egészen felháborodva rohant hozzá.

A szerencsétlen kis olasz özvegy, o hang hallatára, egyszerre lekapta tekintetét a haldozó hajnali csillagról, le kis kezét a kebelén tángoló nyílásról, s fel öröködtől könyökölni; de alig emelkedett egy kissé fel, szép szemei ködbe borultak, belekapaszkodott Bálint karjába, s ugy hanyaltott lassan vissza, miatt elfehéült arcán szelid mosoly remegett, pillái kéjtelmes lassúsággal lehunyultak, s halvány ajkai alig hallhatólag susogák: — Bálint itt!... Bá... lint itt!... Bá... lint... itt!...

És ez volt utolsó szava, melylyel az életől búcsút vett.

A heves mozdulat és felindulás következtében kibugygyant az a kevés vér is, melyet kis tenyerével eddig visszafogott, hogy megérhesse, a mire ez életben még vágyott. Midőn lelke visszahívatlanul elszállt, még akkor is eléggően mosolygott s kis ujjacskái görcsösen szorították az ezeres kapitány kezét, mintha magával akarta volna vinni egy jobb hazába.

Páris. 1857. maj. 28. (A szőlőművelés Bordeauxban). Az egész Gironde departement fel van osztva az ország szervezeténél fogva hat kerületre — a borászat szerint határozott öt szakra (crus) — Azon helyek, melyek ezen határozott szakok kellékeivel nem bírnak, ennél fogva azoknak egyikébe sem sorozhatók, képezik a hatodik osztályt ezen nevezet alatt magány birtok bora (bourgeois.)

Ezen szakokból kiszemeltem a legjobbat: Medoe környékét, előadandó a szőlő-mívelést ennek első szak szőlőiben.

Azon részleteket, melyeket itten előszámlálandok Pauillac vidéke legjobb községeiben találhatni, és különösen megemlítem Pauillac — St. Julien, és St. Estephe községeket, melyek világhírűek levének boraik nemessege egyformasága, és felségök által.

E szerencsés vidék csaknem minden földje jó bort terem, bármint legyen is szőlőinek fekvése, — az előnyt itt egyedül és kizárólag a föld minősége képezi.

El van ismervé, hogy azon föld, melyen legtöbb apró kavics található aliot rétegre fektetve, termi itt a legjobb bort (alio nem egyéb mint vas-részekkel kevert pörönd.)

Ha a föld már egyszer be volt ültetve, nem kap semmi előkészítést a venyigék befogadására: ellenben, ha parlagon hevert, ugy felszaggasodik, megfogottatlik scarificátorral, megtrágyáztatik, és 2 — 3 évig folytonosan felváltva tarlós és kapás veteményekkel, mívelés alá vétetik, s a föld felosztva borozdákra merőben művelés alatt van. —

A beültetett szőlőkben minden borozda között széleség 1 metre. — Egyik szőlőtőke a másiktól 1 metre 12 centimetre avagy 40 hüvelyre van ültetve, az ültetés módja az egész községben egyforma. Meggyökerezett csemetéket ritkán használnak, nem szeretik, a tapasztalás jobbnak bizonyítja be a késálja fák ültetését. Egyéb különbséget nem tudnék mondani az ültetésben mint a több vagy kevesebb mély beeresztését a venyigének, mely a földfelrege vastagságától függ, t. i. ha az aliot-talaj igen közzel van a felszínhez, hogy jól működhessek, az ember felvágja a kavicsos puddingot (minek nevezni szokták azon kemény tézsa-formáját az aliot-nak) különben a venyige gyökér bele nem hathatna mi az új ültetvény tenyészését akadályozhatná. Némely birtokosok merőben feivágjak hegyes kapáikkal az egész sort, hol a szőlő ültetendő és ez a legjobb mód; mások pedig minekutána a beültetendő szőlők sora kivan ésva ott, hova éppen a késálja fa teendő, likat törnek egy vasruddal és abba fektetik a késálja fát egy-két éves fácska czövekjével, melynek alant butykója van.

Az ilyen ültetésnél a pudding egészen keresztülfordandó, következésképp hosszabb késálja fa is kell, mint ott, hol a kiasott sor talajja merőben felvágott.

De hogy jobban megértsük a dolgot, elmondom apróra a szőlő-ültetést és mívelést magában St. Julienben, a mint láttam és a mint legjobbnak tartják.

Minden hold szőlő-földre (a francia régi mértékkel számítandó ilyen hold alatt 500 toisses, vagy ölet kell érteni) mely beültetendő, kivitelik 40 taliga (mennyt magyar földön 2 marha elvisz) trágya és 80 taliga jó föld,

Még az nap eltemették oda a falu végibe, illatos olajfák alá. Másnap aztán tovább nyomult a hadsereg Nápoly falai felé, s vele Bálint és Wolfhárd is, kik egész hadjárat alatt, sőt egész életük folytán fájdalmas gondolatok közt emlékeztek vissza a kis sirhantra, ott az olajfák árnyában, Italia forró ege alatt.

* * *

Ugyanazon év (1349) november havának 30-kán Budán, az országgyűlésen, közmegegyezéssel és örömmel hirdetteték ki egy diploma, melyben le van írva, mint jött segítségül Ujlaki Nagy Bálint az olaszok által véletlenül megtámadott és megfutamított hadseregnek, s ez mint lelkesült hősi tettekre, kiáltván: „Elérkezett a segítség, itt van Nagy Bálint itt, itt, Nagy Bálint itt!” stb. s hogy Lajos király Nagy Bálintnak vitéz bajnoki tetteit elismervén, öt udvari tanácsosának, főhadi kapitányának nevezte, örököseire is szóló bárói czimmet ajánlódokta meg, s nevét örökemlékeztetnek okáért, „Bálintitt”-ra változtatta.

A báró Bálintitt család később egészen beszámrazott Erdélybe, s kitűnő fia voltak. Tövisi báró Bálintitt Kristóf II-ik Lajos alatt e kis haza cancellárja vala.

1700-ban november 20-dikán Angyalos Krisztina, Bálintitt Zsigmond özvegy, Fejérvárti az országgyűlésen bemutatta a rendeknek fentemlített oklevelét, s miután az hitelnesk ismertették el, az özvegy kérésére lemásolva, erdélyi ítélőmester Henter Ferencz aláírása mellett kiadatott.

Hogy ezen nevezetes családnak van-e jelenleg életben ivadéka, s hogy örzi-e az még a híres kardot, melyre e két szó: „Bálint itt!” van vésvé? nem tudom. *)

*) Azon emlékeztető kard még a múlt évtizedben, a család végivadéka, Bálintitt József báró ur birtokában vala, s reá volt metszve ama harci esemény, mely a Bálintitt család-nevet alapította. Mindnyájan igen fájlatuk, hogy ezen classikus szablya a forradalmi viharok közt tulajdonosától elraboltatott, s tudunkra azóta vissza se került. Ha valaki hazánk-fiai közül meglátja azt valahol, szerezze meg muzeumunk számára.

DÓZSA D.

mely nagyobbára az árkok kitisztításából nyeretik, mit nem kell összeveszerélni az iszappal, mi a szőlőnek bizonyos halála.

A munkások egy 18 hüvelyk mély és 3 láb széles árkot kezdenek legelőször ásni sinórra, mely a sor egész hosszára terjed; mielőtt ez készen van, a késálja fák jövődombeli helyeit megjegyzik, szigorúan megtartván a 40 hüvelyk távolságot az egyik tőtől a másikig. — Ekkor a munkások előveszik a nehéz vas-rudakat és azokkal minden ültetvény számára így 12 hüvelyk mély likat ütnek az alszinto és így összesen 30 hüvelykre kerül a földben mindannyi késálja fa.

Mindegyik mellé egy czövek tételik és arra 3—4 marok jó föld, mivel a vasruddal ütött likat gondosan betöltik. — Ezen munkatétel után az új ültetvényt körül rakják trágyával és arra közvetlen ráöntenek mintegy 1/2 véka földet abból a mi az ültetés helyére szállított.

Ezeknek végeztével a munkások a második sor ásásához kezdenek és a felásott földnek legfelső rétegét rávetik az új ültetvényre és így tovább, míg az ültetvény árka betölteték; ez által természetesen a föld egészen felfordul és egy reulirozásban megy keresztül.

Minekutána egy sor be van ültetve, a föld ráhányva, a késálja fák egyes állásba helyezve, a föld felett három szemet meghagyva lementszetnek és a czövekekhez köttetnek reketttyével. — Ezen két utolsó munkát nem szabad előbb tenni, míg a föld fel nincs hányva és a bérés az ekével a sorok közt végig nem ment, s ez által a sorok közepéből a földet a plánták felé fordítva, az ugynevezett vízborozdákat meg nem huzta.

Az ültetés rendszeren január, február és mártiusban történik és folytatni lehet, ha valami rendkívüli időjárás közbe nem szól, egész áprilisben.

A birtokosok néha csupa trágyával ültetnek és földet nem hordatnak ahoz; de ez a mód sokkal többbe kerül és nem mindig tanácsos, kivált a kavicsos, agyagos márgás-földekbe.

A szőlőnek legnagyobb ellene a víz, ettől megmenntendők, a Girondban a sorok közepébe víz vezetöket tesznek és erre semmi áldozatot nem sajnálnak. Az olcsóbb mód fenyő-csatornák behelyezése a földbe, minek fentartása sokba kerül; ezért a ki csak képes egyszerre többet kiadni, követ fordít e czélra, utóbbi pár évben azonban a drainage csöket kezdik mindenütt nagyban alkalmazni.

Az ültetés utáni két, néha három évben az ültetmény hatszoros munka alá jön u. m. háromszor a borozdák ki nyittatnak és háromszor betakartatnak az ekével, s a mennyire csak lehet mindent elkövetnek, hogy a gyom kiirtódjék, mi ha erőre kap, a gyenge ültetvény fogamzását gátolja sőt el is öli.

A venyige öt éves korában jön termés alá, 12 éves korában nyeri egész termő erejét.

Igen hosszas lenne bele ereszkedni taglalásába annak, hogy Sauillac község minő földjében és minő körülmények közt tenyészik és el huzamosban a szőlő, midőn némely 200 éves, holott más alig tart 50 éven át—olyan földben melynek talaja homokos kavics, hol a venyige gyökereit beashatja, a nélkül hogy igen nagy nedvességre találja, hosszasan el él. Ott ellenben, hol a talaj a gyökereknek ellentáll, hol ezen a külső atmosphaera nedve sem hathat néha át, hol a gyökerek kénytelenek a felrtegekbe terjedni, s ez által eső, szárazság, hideg és meleg kifárasztja működésében, ott tartósságuk, s ezzel életük is rövid.

Van ezen kerületben egy neme a homokrak is, melyet holt homoknak hívnak, ehen a venyige alig tart 25—30 évet és egész élete hosszán azon felül, mondhatni, nyomoru nyelvelgő.

Az ugynevezett szőlőnek való földben a venyige életének közép számítása 100—150 év. De e czélra az ültetés 6—7-dik évében, a mikor a kifejlődési vegetatio legnagyobb, egy kemény trágyázást kell hogy kapjon, a föld természetéhez alkalmazottat. Ha például, a föld hideg természetű, vagy agyagos, úgy meleg trágya kell neki és ennek felibe könnyű földnem. Ellenben ha könnyű földnem, mi természeténél fogva melegebb, nagyon elért trágyát kell rakni és nehéz földdel be takarni, mi a nedvességet benne fentartsa. A trágyázás így történik:

A szőlőt, előbb az ekével leszántva róla a földet, az első gyökereig kapával kifedik, a tő körül raknak 3—4 marok trágyát — ezt beterítik egy 1/2 véka ahoz való földdel, s erre az ekével a földet rá szántják. — A trágyázásra legjobb idő a november. — Ha a trágyázást minden 10 évben ismétlik és ha a felszántások jól és kellő időben történnek, a szőlő egyformán sokat fog teremni, jó minőségű bort ad és 150 évet eltart a venyige bizonyára.

A metszés rendszeren october végével kezdődik, midőn a fa már meg van érve és levelét hullatja. — Ezzel itt sielni szoktunk, hogy a venyigének legyen ideje behegeszteni a kapott vágást, mielőtt a kemény téli fagy beáll. Itt eltalálni a helyes időt, a fa megérése és a fagy beállása közt, nem kicsi vinczelléri belátást igényel.

Ugy szintén tagadhatlan, hogy legnagyobb ügyességet és éles ítélőtehetséget igényel a metszés, melynél minden haszontalan galyat le kell vágni, a legkisebb jövőéseket, melyek ugynevezett élődi fat nevelnek, le kell ta-

karítani, mert ezek a termést csökkentik és a szőlőtőkét hasztalan fárasztják; de szint olyan káros a tulságos termő szemek meghagyása, mi évekre meddővé tehet így egész táblát.

(Folytatjuk.)

N. K. Kam.

Zilah, jun. 12. (Terményár, iskolatáogatás, műelőadás.) Városunk, ritka industriálával mivel szántóföldei, és gyöngy-paradicsomként környező szőlőhegyeinek megfelelő, minőség és mennyiségre nézve tetemes gabona és bortermelése, kedvező földirati fekvés, de kivált szükséges közlekedés hiányában, mindaddig majd semmi piacznak sem örvend, s kelete csak a legközelebbi, szintén természet környékre szorítkozik. Ennélfogva a természetmennyek ára jelenleg — pedig közelebből még valamit emelkedett — az ország egyéb részeinél is alantabb, s a földmivelő osztályra nézve nagyon aggodalmas fokon áll, úgy, hogy ez ár a munkáltatás költségeit se elegendő megfizetni. Innen egy vagy másfél napi járó földre, Dézsen, Szamos-Ujvárt, s azon az egész vonalon, 40 v. kr. a bornak iczéje: nálunk evvel egy fél vedret lehet vásárolni, s a vidéken, hol a kelen-dőség még kisebb körre szorult, annál olcsóbban. Tiszta búza nagy-vékája 4 vrt; rozs 1 ft. 30 kr; zab 1 ft. 10 kr; málé 1 ft. 15 kr. — A kapás nem jön egy forint alatt, kosztot ide nem számítva; — az iparos, vagy kereskedő egy fillért se enged azon árból, melyre portékáját a tíz forintos búza idejében felszoktette. Bérés-eszmának párja most is öt pengő ft. mint akkor; a gubát most se adják olcsóbban húsz, huszont vrtáln. Ezeket a cse-léd rendszerint különösen kiköti magának, — a gazda megadja, mert kénytelen vele; így az ipárának kény-szerkelete van, s a kézmíves bizonyosra számít: egye-dül ő élvezi a helyzet előnyét, — a szántóvető elől lefolyt víz az ő malmait hajtja. Ide véve még, hogy mindenféle adó, vagy rovatálnál az örökhöz, ingatlan földbirtok a bási-sis, egyéb keresetmódok csak mellékes tekintetbe jönnek, mondja meg akárki, hol van itt az arány, hol a haszon? — S lehet-e visszasább állapot, mintha a természetlőnek bő esztendőre szünet kell ohajtania, hogy fáradsága után magát valamivel bízathassa? Pedig itt így van, s ha az idei gabona, és szőlő-termés, csak a tavalihoz hasonló jósággal üt is ki, a gazda-ember még adóját sem fogja miből megfizetni tudni. — Közlekedés, mindennél hamarább!

Cs. k. ref. iskolai tanácsos, méltóságos Salamon József ur a napokban városunkban (szülőföldén) mulatván, a gymnasiumban osztályonkint, szó és írásbeli vizsgálatot tartott, melyek folytán mindnyájokat előmenete-lőkkeli megelégedésének kifejezésével örvendezteté meg.

M. hó 21-én a ref. gymnasium tansegédszerei szapo-rítására, a timár-színen, női-munkák kisorsolásával egy-be-kapcsolt, kedélyes és feszelen, de csekély közön-ségű tánczvigalom tartatott, midőn, szünet-közben nagy-károlyi gondokás Fátoly Károly jeles játéka gyönyörköd-tette a jelenlévőket, s 23-án és 24-én ugyan e végre műkedvelői színi-előadás is történt: első a „Kisérte“ Szigeti jeles felfogása, de hiányos szerkezetű, mű-zsietlen kivitelű népszínműve, szavalással; a másik: „Örökség“ Obernyik koszorúzott drámája. — Habár ily játékonny czélú nyilvános működések, természetöknél fogva kívül állanak a critica sánczain: az elismerést, azt hisszük, senki se fogja rossz neven venni (Ehre die Ehre gebührt — mondja a költő) s mi csak igazságot beszélünk, ha azon vélekedésünket nyilvánítjuk, mikép a társaság előadásai bármely vándor-színész társaságával hátrány nélkül állanak ki a versenyt; díszítményei pedig minde-gyikét felülmúlják.

Keleten utazó hazánkfiá, Décsy Károly számára, kinek általános érdeklől olvasott, kedélyes uti-levelei e lap hasábjain voltak közölve, nálunk is nyitott, s nem eredménytelenül, aláírási-ívet egy ügybarát. Azt hisszük, a cigány zenészek felsegélésére indított, de kellő rész-vétellel nem találkozott, s így végre nem mehetett, ada-kozás lovagias hozzájárulói, ajánlataikat e humanus és közérdekű czélra szívesen átalengedendik.

Végül azon higvelejek számára, kik a sz. somlyói ügyvéd Koronka Lajos ur haláláról szölő, s a „Vasárna-pi Ujság“ 1. szban foglalt valótan tudósítást, magura-aljai datum daczára is nekünk tulajdonítják, az ol-lenkezőt — miután ilyszzerű hírlapi közlemények, ha az ér-dekelt ügyvéd urat ott felhozott tulajdonairól ismerni vol-na is szerencsénk, journalistikai felfogásunkkal össze nem egyeznek — ezennel nyilvánosan, kijelenteni szükséges-nek véltük. —

R. L.

Ujabb kegyelmi tény.

Ő cs. k. Apostoli Fölsege az alább megnevezett ka-tonai személyeknek a még kitöltendő várfogási büntetések ide-jét legkegyelmesebben elengedni méltóztatott. Tesz lak Lu-kács, Egyedy Adalbert, Sárossy Ferencz, Horváth Sándor, Pokorni Pál, Németh László, Pauker Alajos, Schranz Ferencz, Truska János, Görög Dániel, Tarsolyi Gergely, Vischer Konrád, Bárány Ákos, Mark Adolf, Knezy Zsigmond, Harsányi József, Özyáth Sámuel, Klein Márton, Takács János, Paplawsky Ádám, Mörse Ferencz, Szigeti Miklós, Haberkut János, Schebach Lipót.

KOLOZSVÁRI NAPLÓ.

— Örömmel értesülünk arról, hogy az erdélyi múzeumra Kolozsvár városától megajánlott 5000 ezüst ríttra nézve az erdélyi cs. k. magas helytartóság kegyes helybenhagyását megadni méltóztatott.

— A kolozsvári tanácsnál volt tanácsos János Ferencz és Gyulai József nyugalmazásával megürlt tanácsosi állomásra Hajós János és Dobokai Ferencz urakat nevezte ki a cs. k. magas helytartóság, az előléptetéssel megürlt titkári állomásra pedig Lugossi István, az első jegyzőségre Kol-lerffi Mihály, másik jegyzőségre Csehi Sándor urakat.

— A múzeumegylet alappontjainak a m. ministeri leirat által kitett difficultásokkal őszhangzatba hozatala, s a végleges program szerkesztése s felterjesztése végett kinevezett bizott-mány jel n hó 14-én megoldotta feladatát, s az alapszerkezet pontjai, az alapítók kifejezett kívánata, s a m. ministeri rendelet közt lehető őszhangzatossággal már szerkesztve lévén, legfelsőbb kegyes megerősítésre várnak. Ugy értesülünk, hogy gróf Mikó Imre ő excelja minclőbb intézkedni fog a gr. Kemény József-féle gyűjteménynek ide Kolozsvárra leendő áttételéről, mi annál szükségesebbé vált, mert e szép gyűjtemény régi tanyáján, con-servátlanul, csak pusztulásnak van kitéve.

* Erdélyi Indali Péter, a nevelés terén akár mint tanár, akár mint több jeles tankönyv szerzője eléggé ismeretes hazánkfiá vezztése alatt folyó hó 17-dikén délelőtt ment végbe a helyvárosi ev. ref. leányiskola közvizsgalata, mely a derék szak-főru lelkismeretes fázadozásainak meglepő szép eredményekint mutatható fel. A három osztályban, 60 főre menő lányok I. val-lás, II. olvasás és írás, III. szántan, IV. földrajz, V. törté-nettan, VI. természettan, VII. szavalás, VIII. német nyelv, IX. rajz és n. Női munkákban annyi öntudatos ismeret és biz-tossággal bizonyítványait adták, hogy nem csak a jelen volt anyákat, de a többi csak távolabbról érdekelt hallgatóságot is örömeragadta.

* Herczeg Schwarzerberg Károly ő magassága, Erdély katonai és polg. kormányzója a csapatgyakorlatok megszemlé-lése végett, folyó hó 10. én Görgény-Szent Imrébe érkezett.

— A lapok mind bizonyosban állítják azon hírt, miszerint Ő cs. k. Apostoli Fölsege, még e nyár folytán Magyarország meg nem látogatott vidékeit, legfelsőbb körutjakkal szerencsél-teik, s kilátás látszik lenni, hogyha az idén nem is, jövődében becézes kis Erdélyországunk is hasonló szerencsének örvendő.

— Hitelesnek látszó hír után állthatjuk, hogy ő felsége-nek azon fontos rendelkezése, mely a löversenyek által, mar-hatenszítésünk emelésére kívánt hatni, már e jelen évi júliusi vásáron teljesedésbe vétetik, s a nálunk eddig egészen ismeret-len löversenyeknek leandunk nemsokára tanui. Habár e verseny csak kísérletszerű is lesz, minthogy e legfelsőbb rendelkezés uj-donsága mellett az előkészületek, a lovak kiképzetésében nem tétethettek meg: mégis úgy hisszük, e közzehatós s idővel sokat eredményezhető újdonság kedvesen fog mindenkit érdekeln.

— Az erdélyi vasút részvényesek a részvény 3 százalé-kának befizetésére vagynak értesülünk szerint felszólítva, az előmunkálatok befejezése költségeinek fedezésére. Az előmun-kálatok e sürgetése némi biztató jelétül szolgál annak, hogy vas-útunk jövőéhez megnyugtatóbb reményeket köthetünk. Nem is kételkedhetünk abban, hogy midőn az uralkodó fölség az or-szágunk szomszéd-szélén álló pályafő talpkövet saját kezeivel tette le; ez áldásosztó kezeket idővel hazánk ily fontos érdek-től sem vonja meg.

* Danielik János kanonoktól két újabb munka jelent meg. Egyik „Magyarország sz. Erzsébeth“, a másik a „Törté-net szelleme“, történet bölcselmi értekezés.

* A nemzetközi statistikai congressus, melyben részt ven-ni hazánkfiái közül is többen meghívtak Bácsba, mint írják, september 7-kén fog megnyitltni.

* Németország nagyrészből rendkívüli emberbaráti lel-kesültség uralkodik jelenleg a german kedélyek fölött. Egy hír terjedtet el, hogy valahol Németország déli részeiben egy angol bizonyos gyermeknek azt ígérte, hogy pompáson fölneveltli, ha ez neki meghatározott idő alatt egy millió levélhelyeget life-rát. Mint bizonyost írják most, hogy az angol valamint a fiu is, a ki árva, Karlsruheban vannak, hogy a növelés költségei fö-dözésre 150,000 forint van törvényesen biztosítva, hogy a le-vélbelyegek elhasználtak is lehetnek, csak hogy october 1-jéig be kell gyűjtve és szolgáltatva lenniök. E részletek közzététele Németország minden részeiben nemes enthusiasmust keltett, s most egész társulatok alakultak, melyek az árva fiu javára levél-belyegek gyűjtését tűzték ki feladatuk. S mit gondol az olvasó, mit akar mivelni az a jámbor azzal a teméntelen sok papírdarab-bal, a mit németül s néhol még magyarul is „briefmark“-nak neveznek? Hát a bizon a szóbáját akarja azokkal díszíteni, be-ragatván azt szépen e férfark papírkákkal.

Hirdetés, az alapítványi adósságok ügyében

(Sieb. B. után.)

Sz. 11,339/1752. — 1857.

A helytartóság fölterjesztése következtében a magas cs. k. belügyministerium, egyetértőleg a pénzügyi és közoktatási m. ministeriumokkal, s legmagas helybenhagyás reményében, f. é. maj. 12-ről 11720 sz. alatt kelt leirata által felhatalmazta a hely-tartóságot, hogy a helytartóságok igazgatása alatt álló alapítvá-nyoknak azelőtt urbjogositott adóssái oly tökéek után, melyek azelőtt urbéri szolgáltatványokkal bíró zászagra vétettek fel, az 1854. okt. végéig eső hátralék-kamatokat az ilyen adóssáknak az urberkárptólási kamatok fejében kiszolgáltattott földterhermen-tesítési kötelezvényekkel (Grundentl. Oblig.) névszerinti érték-ben fizethessék.

Azonban elmözlözhetlen feltétele ezen engedélynek, hogy előbb a kamatkölesön teljesen liquidáltassék, és az adós által a hivatalosan liquidált kimutatás a hátralékról egész összegben, mint az alapítvány jogositott követelése, törvényes formában is-mertessék el.

Nem kevésbbé a dolog természetében fekszik az is, hogy a kamatoknak urberkárptólási kötelezvények általi fizetése csak azon mértékben történhetik, a mennyiben minden egyes alapítvá-nyai tőke kamatkötelezete ugyanazon adós ellenében urberkárp. kötelezvények által teljesen kiegyenlíthető. Minden további ősz-szeg kész pénzzel kell, hogy fizetessék; az alapítványi igazga-tóság részéről készpénzzel visszafizetések nem fordulhatnak elő.

Végül, hogy az alapítványok majdnem általán közhasznu céljaiknak megfelelhessenek, kell hogy 1854 nov. 1-sőjén innen

kezdve fizetellen maradt kötelezvényesre kamatok az utolsó határidőig készpénzben letisztíthatóak.

Mindazon alapítványi adósok, a kik ezen kedvezményt magokra nézve érvényesíteni ohajtják, nyújtsák be a helytartósághoz eziránti kérvényüket, mely kell hogy felszerelve legyen, az eredetiben vagy hitelesített másolatban melléklendő nyugtával vagy más kimutatással oly kamatfizetésekről, melyek véleményük szerint a velük közölt kamatkivételéknél talán nem vétettek tekintetbe.

Szeben, június 9-kén, 1857.

Az erdélyi cs. k. helytartóságtól.

K Ü L F Ö L D.

Franciaország. A francia senatus közelebb igen heves ülést tartott a katonai törvénykönyv tárgyában. A senatus ugyanis azt akarná, hogy azon tagjait, kik a hadsereghez tartoznak, a katonai törvényhatóság elé állítani, s csupán maga a senatus ítélhesse el, vagy legalább ne fogathassa perbe, a senatus előleges engedélye nélkül. A vita még nem vezetett eredményre.

Belgium. A felirati mozgalom gyorsan bejárja az egész országot. Ugy látszik, az összes községtanácsok közül egyedül a namuri nem vett részt ezen demonstratióban. A belga nemzetnek ezen alkotmányos mozgalmából tisztán kitűnik, hogy az újabbi ultramontan szellemű törekvések immár nem sok sikerre számíthatnak miveltebb országokban.

— A brüggei „Impartial” írja: hogy a vasuton, rendeltetési helyökre szállított polgárok minden államán ezt kiáltozzák: „Le a csuklyával! Éljenek a szabadelvűek! Le a Zárdákkal!”

Törökország. A keresztyének mozgalmairól Bosniában következő hiteles adatokat közöl a zágrábi újság: „Máj. hó 10-ke körül hirtelenében 3000 ember jelent meg Guszlában a kaimakam előtt, panaszt levén a tizedbérlet és Madir-Reshid bey ellen. Ennek következtében a bosnyák vezir vizsgáló-bizottmányt nevezett ki, melyhez 8 nap múlva egy második is csatlakozott. A nép a Guszlától 1/4 órányira fekvő réten táboroztatott, s panasza előadása után szétszózlott, de 1—2 választottat hagyott hátra kerületenként, kik a panaszpontokat jegyzőkönyvbe irassák. Mújaga Pazarak, Talirovics és Hussein aga, mint a leggonoszabb lelkű zarnokok, lőnek vádolva. A választmány még 20-kán a sérelmek összeszedésével foglalkozott, s erős ösztölközésbe jött a basával. Események hordattak fel, melyek által a török hivatalnokok egy része gyanúsitva lőn, sőt maga a pasa is vádolva. A keresztyének annyira gyanakodókká lőnek, hogy magát a jegyzőkönyvet is két, szerb és török, nyelven kívánták vezetetni. A népképviselők Serajewoba, s onnan Stambulba akarnak menni, hogy személyesen terjeszthessék a porta elé panaszaikat, de ez hihetőleg nem fog megengedtetni. — 20-án Bereska és Gradics kerületekből 200 ember jött hasonló szándékkal Guszlára, s a basalakkával szemben szállottak táborba. Maglaj vidékén, mint mondják, szintén hasonló mozgalmak vannak, s több keresztyén Brood felé vonult, hogy az osztrák földre kivándoroljanak, de a törökök által megakadályoztattak.

Azsia. A perzsák ellen összpontosított angol csapa-

tok megkezdtek már Bombay felé visszavonulásukat, honnét Hongkongba lesznek szállítandók, hol fegyvereikre új dicsőség várakozik; az ellenségeskedések Canton környékén apróbb csatázásokban folytattnak, nagyobb s eldöntőbb hadi működést csak a segédcsapatok beérkezével várnak; eddig minden siker tizenegy dzsonke elkövetésében áll. Amoyban élelmi szerek szükségére állott be; Singhaiban pedig a pártütők által ujjában nyert némely előnyök okoznak komoly aggodalmat.

Spanyolország. A következő kamra válaszfelirata jun. 6-án lőn a királynőnek átnyújtva. E feliratra 224 szóval 10 elleni elfogadtatás következtében Narvaez helyzete egészen megváltozott, s ha a nemes mén eltergett tavaszig, remélhető, hogy már őszig, s tán még egy következő tavaszig is élélhet. Narvaez — mint mondják — a progressisták támogatásának megnyerése végett, hajlandó lenne a sajtóügyi törvényjavaslatot visszavonni, vagy legalább abban lényeges módosításokat eszközölni, mint ezt az illető kamrai bizottmány javasla.

Dánia. Az „Ind. belge” szerint a dán kormány szilárdul el volna határozva holstein-lauenburgi tartományi rendeket azon esetben felszámolni, ha pontok fölé bocsátkoznának vitákba, melyek Dánországgal és a korona jogait legközelebb érintik. A fenebbi lap levelezője szerint Franciaország éber szemekkel kíséri Németországnak minden lépését, s nem osztózik a bécsi és berlini kabinetek Éaniára vonatkozó nézeteikben. Oroszország szintén különös figyelemmel kíséri e kérdés lefolyását, s aligha ő is pártlandja a német nézetet.

— A holsteini ügy lassad siet, de még sem ige látszik haladni. A két német nagyhatalom a dán válasz által ki nem elégitte, új jegyzéket küldött Kopenhágába, melyben a dán kormányból részletesb nyilatkozatot kérnek. A „Zeit” azt mondja, hogy Dánia a rendet tárgyalása alá akarja terjeszteni a holsteini alkotmányt.

Oroszország. Az orosz császár a m. é. máj. 27. és sept. 7-i amnestia-kibocsátványokat egy új, Lengyelországra nézve kibocsátott bünbocsánati ténnyel bővítette. Ezen pót-rendeletek által azon személyek is visszhelyeztetnek osztályi s illetőleg nemesi jogaikba, kik még a koronázás előtt tértek vissza honukba, az elkövetett jószágok azonban nem adatnak vissza. A koronázás előtt honukba visszatérésre kegyelmezettek, kik 3 éven át feddhetlenül viselték magokat, beléphetnek a polg. szolgálata, szintugy azon politikai bünösök is, kik a sept. 7-ki amnestia folytán Lengyelországba visszatértek vagy még vissza fognak térni. A nemesség visszaadása stb. iránti igények, az illető okmányokkal ellátva, két év alatt nyújtandók be a hatóságoknak. Ebből látszik, hogy bár ezen kibocsátvány az amnestia bővítése, azt mégis nagyon megszorítottak kell nevezni.

— A porosz lapok rendszerint orosz érdekekben irnak, mint egy angol lap megjegyzi; csak köve kell nekik hinni akkor is, midőn az oroszországi utlevél — rendőrség szabadabb kezelését hirdetik. Meglehet, hogy a mostani czár őszintén ohajt valamivel több humanitást és miveltebb bánásmódot hozni be az orosz kormányzati rendszerbe: de a birodalmi viszonyok, a

despotismus szükségai, és a hadsereg s burokratia személyes befolyása miatt lényeges reform nem jöhet létre. A Moszkova és Pétervár közti kis vonalon történt némi könnyítés; egyébiránt egész Oroszországban minden a régiiben maradt. Különösen nehezítik Sziberia meglátogatását az angol utazóknak.

U J P O S T A.

— Az Ausztria részéről Vogorides herczegnek adott érdemjel az unionista közlönyöket nem hagyja nyugton. A „Nord” több cikket szentelt ez érdemjelleli fel-dizítésnek. — A „B. B. Ztg.” szerint azon állás, melyet Poroszország a dunai fejedelemségek kérdésében elfoglalt, az osztrák kabinetnek méltó panasza nyújtott alkalmat, minélfogva egy német hatalom az osztrák politika elleneivel fog kezdet. A bécsi kabinet megvárja a porosz kormánytól, hogy felhagy az Ausztria és Németország érdekei iránt ellenséges unio pártolásával. A „Nord” szerint e panasze egy a német udvarokhoz intézett körlevél alakját vette fel, s már Poroszország válasza is megjelent volna, a melynek védveit a „Nord” természetesen „győzők”-nek nevezi.

— A monarchák congressusa felőli hírek még mindig szállonganak a légben. A legutóbbi versio azt tartja, hogy Napoleon Stuttgartba menend, a hová Sándor császár, a porosz király és a bajor is menni fognak. A bajor királynak közelebbi Párisban léte alatt tökéletes egyesség történt volna a király és Napoleon között a görög trónöröklést illető politikára nézve.

Máj. 30-án a nagyhatalmak követeinek conferentiája volt a török külügyi ministeriumnál a dunai fejedelemségek ügyét illetőleg. Francia lapok szerint az értekezletek eredménye a francia nézeteknek volna kedvező. Aligha valót beszélnek az unió reményeikre nézve lehagolt francziák; annyi való, hogy Párisban nagyon kedveltenek azért, hogy a moldovai kaimakamot le nem tették, mint ezt Thouvenel nagy hevenyében decretálta.

— A francia ellenzék mégis csak emberkedni kezd és életmésének bár gyengén pislogó lényét mutatja. Legalább törve azon apathia, melybe a bonapartista-kormány jól kiszámított fogásai a francziák beléaltatták. S ha egyszer megadva a lökés, emelkedni fog a részvét is a haza ügyei iránt — azt semmi börtölöz, semmi mesterseges eszközökkel kihajított ál-jóllét s fényűzés se leend többé képes lefojtani. Következő a választási jegyzék, mely a „Siccle”, „Presse”, és „Débacs” közti egyetértés folytán hön van elfogadva: Labolaye, Bethmont, Havin, Cavaignac, Carnot, Goudehaux, Darimon, Vavin, Lasteyrie, Ollivier (egy széptelenségű fiatal ügyvéd democrat). A megyefőnökök a császári jelöltek érdekében nagy lélekszakadtnak járnak szanaszét, mintha a társadalom megmentése volna a jelszó, s mintha minden ellenzékjelölt legalább is folségárló volna.

Sajtóhíra. Lapunk közelebbi száma vezércikkében „generozabb tér” helyett olv. „generozabb tér.”

Bécsi Búrsz. Junius 12-dikén. Magyar urbéri pap. 8% Nemzeti kölcsön 8 1/2%. Arany pénz 7 1/2%, Ezüst 5 1/2%.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

H I R D E T É S E K.

Hivatalos hirdetések kivonatban.

A igazságügy miniszter, országos főtörv. széki tanácsos-titkári segéd Umlauff Károly Udvarhely megyei törv. széki tanácsosnak nevezte

Az erd. cs. k. helytartóság f. é. jun. 9-ről 11,339 sz. a. közhírre teszi, hogy legfel-sőbbi engedéllyel fogva, az alapítványi tőkék 1854 octob. végéig hátralevő kamatait az illető volt földbirtokosok urbér kárpótlási kötelezvényével név értéke szerint lefizethetik, hanem az 1854 ki novemb. 1-től hátra levő kamatot készpénzben kötelesek befizetni. (Lásd fennebb a hirdetést.)

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. máj. 7-ről 4099 sz. a. tudatja hogy Nagy István és neje Kenyeres Zsuzsanna elfoglalt 207 és 208 számú házat közép utcában, Csengő Sámuel kérelmire, f. é. július 10-kén és august. 28-kán d. e. 10-kor az ottani iródban közérverésen eladják.

A Károlyfejérvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. máj. 25-ről 1480 sz. a. felhívja Dobai Ádámot, ellene, ügyvéd Szebeni által, Stubbach Hermannak tartozó 110 eft. váltó iránt indított kereset védelmire 3 nap alatt. Részire kirendelt ügyvéd Sipos.

A Sepsisziggyi járás hivatal mint törv. szék f. é. máj. 15-ről 3687 sz. a. felhívja Földvári Gábot, ellene, ügyvéd Kovács Ferencz által, Brúz Györgynek tartozó 15 eft. iránt indított kereset védelmire. Tárgyalási hatánap f. é. július 16-a d. e. 9 kor. Részire kirendelt ügyvéd Kravani Viktor.

A m. vásárhely-megyei cs. k. törv. szék f. é. ápril. 1-ről 1787 sz. a. csodót hirdet

m. vásárhelyi kereskedő Oláh Demeter összes vagyonaira. A hitelezők adják be oda követeléseiket f. é. július 15-é napjára ügyvéd Kozma András, helyettes Zachariás Ignác ellen.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. máj. 28-ról 4520 sz. a. tudatja hogy Gáborfi Károly és neje Pasztori Mária elfoglalt 199 számú házat kül-monostor-utczában. Szigeti József kérelmire f. é. július 31-kén és august. 31-kén d. e. 9-kor az ottani iródban közérverésen eladják.

A fogarasi cs. k. járás-hivatal mint törv. szék f. é. máj. 1-ről 1191 sz. a. csodót hirdet fogarasi palinkalózó Grauenfels Mózes összes vagyonára. A hitelezők adják be oda követeléseiket f. é. ang. 15 kéig.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. máj. 28-ról 4617 sz. a. tudatja hogy a gróf Bánffy féle nagy házat 450 sz. a. a piaczon, a melynek 1/3 része a b. Bánffy Alberté, 1/3 része a néhai gróf Bánffy György tömegé, hitelező Keresztes Antal kérelmire, f. é. septemb. 22-kén és october 22-én d. e. 10-kor a helyszínen közérverésen eladják, avval a megjegyzéssel, hogy ha 137,731 eft. 17 1/2 kr. becsáron el nem kelne, a második árverés csak az 1/3 részt fogják a becs árán alól is eladni.

Urbér kárpótlási tőke utalványozás.

Az orsz. cs. k. főtörvényszék Szebenben máj. 19-ről 2318 sz. a. tudatja hogy id. gróf Bethlen Gábornak keresdi, besei, földszini birtokai után 60,282 eft. kárpótlás van adva. A követelők bejelentési határ ideje f. é. august. 3-ka.

(201)

N. 3114. — 1857.

Pályázati csőd-hirdetmény!

A kolozsvár-városi tanácsnál egy ideiglenes járulnoki állomás 250 ezüst rforint fizetéssel ürességbe jöven, ezen állomásra a magas cs. kir. helytartóság f. évi május 23-ról 6013 szám alatt kelt rendelete következtében f. évi július 10-keig ezen pályázat nyitattik.

Az ezen állomásra pályázni kívánók arra utasítottak hogy ebéli kérelmüket szabály szerű blyeggel ellátva az irt határ ideig az alólirt városi tanácshoz adják be.

Ezen állomás elnyerésére szükséges hogy a pályázó a Magyar és Németnyelv tudását, főleg e nyelvekeni fogalmazási képességét, iskolai tanulmányait valamint a közszolgálati gyakorlati képzettségét, egy politikai és erkölcsi feddhetlen magaviseletét tanúsítsa.

A kolozsvári tanácsból jun. 12. 1857.

Nem hivatalos.

(199)

Külső-tordautzába a 307 szám alatti tágas telek, rajta lévő csinos két fedél alatti lak al, nagy kiterjedésű kerttel, melyben többjeles és ritka gyümölcs fák vagnak, eladó. Értekezni lehet iránta külső-magyarutca 4-dik szám, vagy kurta szappanyutca 361 sz. alatt.

(200)

A Szász-régen kerületi magyarai s azzal kapcsolatban álló felsőbb helységi havasi legelői a báró Bánffy családnak és a köz bir-tokosságnak, melyek eddig is évenként ha-

(1—3)

szonbérbe voltak adva, a jövő 1858-dik évre haszonbérbe adatnak jelen 1857-dik év augusztus hava 10-dik napján Magyar-Régenbe a t. cz. Szekeres Sándor ur udvarába.

(195)

Egy a magyar és német nyelvhelyi írásban, fogalmazásban, könyv-vezetésben és a számadásban egyiránt jártas, s az ezekben szerzett tapasztalásánál fogva, egy igen alkalmas egyén ajánlkozik, bármilyen tizlet számadási vivésére, azok kiírására, könyv-vezetésre, iratok másolására, s több e tárgyhaz tartozó mindkét nyelvbéli levelezésre, egy a vidéken lakó uraságok, az e városban lévő házak felügyelői gondnoksága vivésére. Szállás és koszt nélkül, csupán az adandó számlák, vagy kész pénzűl a legmérsékeltbb díjazás mellett. Kiról K. A. betűk alatt címzett és az t. cz. Burián Pál, belső tordautzában lévő könyv. kereskedő urhoz utasított levelek, egy az ezen tárgyban szóval is teendő tudakozásokra, kielégítő tudósítás nyerhető. Végül ajálkozó képes, kívánt esetben, szükségelendő biztosítékot is nyújtani.

Kolozsvárt, junius havában 1857.

(202)

ELADÓ-HÁZ. A külső-magyarutczában, a ref. templom tözsmozsédjában, egy a számosig terjedő gyümölcsösseel beültetett, rendezett kertel, s gazdasági épületekkel ellátott nagy terjedelmű telek, a rajta lévő, több lakosztályból álló házzal eladó. Értekezhetni a tulajdonossal, külső-magyarutca 27-dik szám alatt.

(1—3)

Nyomatott az ev. ref. főtanoda nyomdájában.